

Utdanning

2020 var prega av koronapandemien, noko som gjorde at skolane måtte stenge ned i mars og innføre digital undervisning, til dei gradvis kunne opne igjen. Trass pandemien var det gode resultat i sektoren. Over 91 prosent av elevane i vidaregåande skolar fullførte og bestod skoleåret. Færre enn nokon gong tidlegare slutta, og gjennom godt samarbeid med næringslivet blei det inngått om lag like mange lærekontraktar som i 2019. Det var ein liten auke på talet vaksne som fekk vidaregåande opplæring. Fagskolane i Kristiansund og Ålesund starta prosessen med samanslåing med målsetting om å vere Fagskolen i Møre og Romsdal i august 2021. Fylkeskommunen har om lag 2 500 lærlingar og 10 000 elevar og studentar, fordelt på 23 vidaregåande skolar og fagskolen.

Visste du at elevane i Møre og Romsdal er blant dei med lågaste fråvær i landet?

Resultat

Møre og Romsdal skal ha betre gjennomføring i vidaregåande opplæring

- Fullført og bestått skoleår.** I 2020 var det 91,4 % som fullførte og bestod skoleåret. Det er det høgaste talet som har fullført og bestått skoleåret, og målet på 86,7 % er meir enn nådd. Å auke talet på elevar som fullfører og består skoleåret og utdanninga er det viktigaste satsingsområdet i sektoren.
- Elevar som har slutta.** Færre enn nokon gong tidlegare slutta i løpet av skoleåret 2019/2020. Berre 2,3 % av elevane slutta dette året, og Møre og Romsdal er det fylket som har færrest elevar som sluttar.
- Fråvær elevar.** Skoleåret 2019/2020 var fråværet blant elevar på 3,5 %, noko som er ein stor reduksjon frå året før og godt under det som var mål for året. Reduksjonen skuldast i hovudsak at fråvær frå 13. mars og ut skoleåret ikkje skulle førast på grunn av pandemien.
- Elevdemokrati og medverknad.** Sjølv om målet som var sett for elevdemokrati og medverknad er nådd, er dette eit område vi arbeider systematisk med for å bli betre. Dette held fram også i 2021.
- Meistring.** Målet for området meistring er nådd. Dette er ein viktig føresetnad for fagleg utvikling for elevane.
- Trivsel.** Trivselen blant elevar i vidaregåande opplæring er god, målet er nådd, men vi må likevel arbeide for at den skal bli betre. Trivselen er viktig for læringsmiljøet og det psykososiale miljøet og for å få gode læringsprosessar.
- Fullført og bestått vidaregåande opplæring etter 5/6 år.** Det er sett eit høgt mål for fullført og bestått etter 5/6 år. Sjølv om målet er eit stykke unna, er gjennomføringsprosenten den høgaste nokon gong for Møre og Romsdal.
- Greidd fag-/sveineprøve.** For 2020 fekk 93,8 % av lærlingane som gjekk opp til fag-/sveineprøve bestått og målet er derfor ikkje nådd. Det blir arbeid med kvalitetssikring og oppfølging av opplæringa som skjer i skole og bedrift slik at flest mogleg får ei god opplæring og kan bestå fagprøva.
- Første kursønske innfridd ungdomsrett.** For søkarar med ungdomsrett har så mange som 92 % fått innfridd sitt første ønske om kurs/utdanningsprogram.
- Søkarar til læreplass som får læreplass.** I 2020 var det fleire som fekk læreplass enn året før, men fordi fleire søkte, gjekk prosenten ned til 83,5. I 2019 fekk 91,3 % av dei som søkte læreplass.
- Tal på lære- og opplæringskontraktar.** Talet på inngåtte lære- og opplæringskontraktar gjekk opp til 1328 i 2020 (1307 i 2019) på trass av utfordringar i enkelte bransjar som følge av pandemien.
- Karrierettleiingstenesta for vaksne.** Aktiviteten i karrierettleiingstenesta blei kraftig redusert i mars då landet stengte ned på grunn av pandemien. I etterkant av nedstenginga er aktiviteten auka igjen, men målet for 2020 blei likevel ikkje nådd.

Visste du at heile 91,4 prosent av dei som starta på vgs i 2019 fullførte og bestod

skoleåret i 2020?

Dette leverte vi i 2020

Måleindikator	Mål for 2020	Resultat for 2020
Møre og Romsdal skal ha betre gjennomføring i vidaregåande opplæring		
Elevar som har fullført og bestått skoleåret	86,7 %	91,4 %
Elevar som har slutta i løpet av skoleåret	under 4 %	2,3 %
Fråvær elevar	under 4,5 %	3,5 %
Elevdemokrati og medverknad	3,5	3,5
Meistring	4,0	4,0
Trivsel	4,2	4,2
Gjennomføring av vidaregåande opplæring i løpet av 5/6 år	84 %	79,1 %
Lærlingar: greidd fag-/sveineprøve	96,0 %	93,8 %
Første kursønske innfridd ungdomsrett	90,0 %	92,0 %
Del av elevar frå vg2 yrkesfag som søker lærekontrakt skal få ønsket oppfylt	90 %	83,5 %
Auke i talet på inngåtte lærekontraktar	1 300	1 328
Karriererettleiingstenesta for vaksne - rettleiingssamtalar	400	328

Omboda våre

Mobbeombod

Mobbeombodet skal følge barn og unge i heile utdanningsløpet frå barnehage til og med grunnskole. Oppgåvene til mobbeombodet er å støtte og rettleie barn, elevar og foreldre i saker om psykososialt miljø, jobbe førebyggjande med informasjon og opplæring til barn, elevar og foreldre og skape dialog og bidra til god tverrfagleg oppfølging etter at saker er handtert.

Elev- og lærlingombod

Elev- og lærlingombodet er til for å sikre unge sine rettar i vidaregåande opplæring i Møre og Romsdal. Ombodet skal hjelpe elevar og lærlingar om dei har spørsmål eller utfordringar knytt til vidaregåande opplæring på skole eller i bedrift. Elev- og lærlingombodet er mobbeombod for elevar og lærlingar i vidaregåande opplæring. Dette er eit gratis og uforpliktande tilbod for alle i vidaregåande opplæring.

Studentombod

Studentombodet for fagskolen i Møre og Romsdal er ein uavhengig ressursperson som skal vareta interessene og rettane til fagskolestudentar. Studentombodet har teieplikt, og er meint som et gratis lågterskeltilbod til studentar i fagskolen i fylket.

[Du kan lese meir om omboda på nettsidene våre.](#)

Økonomi

Utdanningssektoren hadde ei samla driftsramme på 1 795 mill. kroner, der 1429 mill. kroner var løn (inkl. sosiale utgifter). Totalt har sektoren eit samla mindreforbruk på 36,8 mill. kroner. I 2019 var mindreforbruket 56,7 mill. kroner. Samla har sektoren i 2020 brukt 19,9 mill. kroner av tidlegare års mindreforbruk. Dei vidaregåande skolane hadde eit samla mindreforbruk på 32,7 mill. kroner, men åtte av 23 vidaregåande skolar hadde eit meirforbruk. Fagskolane inkludert fagskolestyret hadde eit mindreforbruk på 2,6 mill. kroner. For dei

vidaregåande skolane og fagskolane utgjer løn (inkludert sosiale utgifter) 98,5 % av driftsutgiftene. Når det gjeld dei andre rammene under utdanning, viser vi til rekneskapen for detaljar.

Satsingar i 2021

- Auka gjennomføring i vidaregåande opplæring
- Betre elevdemokrati og medverknad i vidaregåande opplæring
- Det skal finnast tilbod om vidaregåande opplæring til vaksne i alle delar av fylket, slik at alle vaksne søkarar kan ha mogelegheit til å delta i opplæringsløp som gir dei ønska sluttkompetanse
- Fagskoleutdanninga i Møre og Romsdal fylkeskommune skal tilby fagutdanning av høg kvalitet i samsvar med behovet i arbeidslivet i fylket
- Styrke samarbeidet knytt til integrering av flyktingar

Samferdsel

Fylkeskommunen har utviklings-, utbyggings- og driftsansvar knytt til fylkesvegvar, kollektivtransport og tilrettelagt transport for utvalde grupper. Vi skal tilby framtdsretta, trygge, pålitelege, behovsorienterte og miljøvennlige samferdselsløyser for innbyggjarane i Møre og Romsdal. Frå 01.01.2020 er samferdselssektoren organisert med to fagavdelingar.

- FRAM kjøper transporttenester innanfor buss, hurtigbåt og fylkesvegferjer, samt har ansvar for skoleskyss, TT-ordninga, FRAM Flexx og drosje. FRAM skal sørge for at kollektivtilbodet i Møre og Romsdal vert drifta på ein effektiv og god måte.
- Fylkesvegavdelinga har ansvar for utvikling, forvaltning og drift av om lag 3000 km fylkesvegvar og utbygging av nye fylkesvegprosjekt i Møre og Romsdal. Avdelinga har eit solid byggherremiljø som styrer kontraktar med entreprenørar innan utbygging og drift av vegnettet.

Visste du at Nordøyvegen er landets største fylkesvegprosjekt? I løpet av ein måned jobbar 500 personar med prosjektet.

Resultat

Kollektivandelen skal aukast, og tilbodet skal vere attraktivt, effektivt og tilpassa kundegrunnlaget

Arbeidet møtte store utfordringar i 2020, på grunn av koronapandemien. Det var i overkant av 30 prosent nedgang i bruk av busstilbodet i fylket. Det var også nedgang i bruken av FRAM Flexx, og kundetilfredsheita gjekk ned. På tross av strenge restriksjonar i kollektivtrafikken grunna pandemien, har FRAM oppretthalde kollektivtilbodet (inkludert skoleskyss) i tråd med nasjonale og lokale smitteverntiltak.

FRAM har i 2020 arbeidd med innhald og funksjonalitet i nytt billettsystem. I tillegg til buss og hurtigbåt, ser prosjektet på andre mobilitetsløyser.

Eit eige utviklingsprosjekt for bestillingstransport er sett i gang i 2020. Prosjektet skal peike på kva bestillingstilbodet skal innehalde, korleis det skal finansierast og kvar i fylket bestillingstransport skal vere tilgjengeleg.

Moglegheitene i ferjetrafikken skal utnyttast og tilbodet skal ha tilpassa kapasitet og enkle betalingsløyser

Det har gjennom 2020 vore jobba aktivt mot sentrale myndigheiter, både for auka finansiering og enklare betalingsløyser. Automatisk betalingsløyser (Autopass) blei innført på alle ferjesamband i løpet av 2020. Det

er inngått ny kontrakt i to ferjesamband i 2020, Småge–Orta–Sandøya–Finnøya–Ona og Brattvåg- Dryna. Tilbodet for Småge–Orta–Sandøya–Finnøya–Ona er over nasjonal ferjedriftsstandard, mens Brattvåg-Dryna er i samsvar med nasjonal standard.

Transportsystemet skal utviklast og haldast ved like, samt vere effektivt, tilgjengeleg og trafikksikkert for alle typar trafikantar

Vedlikehaldsetterslepet er framleis den største utfordringa på fylkesvegnettet. Kartlegging frå 2019 viser at vedlikehaldsetterslepet i Møre og Romsdal er på om lag 8,6 mrd. kroner. Særleg utfordrande er etterslepet på fylkesveggtunnelane, kor fylkeskommunen er pålagt å innfri krav om sikkerheit i tunnel innan 2025 (tunnelsikkerheitsforskrifta). Om lag 30 fylkesveggtunnelar i Møre og Romsdal må utbetrast for å oppfylle forskriftskrava. Det samla attståande behovet direkte knytt til tiltak for å kunne innfri forskriftskrava er om lag 1,5 mrd. kroner. Dette er særskilt krevjande både av omsyn til økonomi og kapasitet. I 2020 har vi jobba med plan for vidare arbeid med tunnelsikring, men på grunn av kapasitetsutfordringar er ikkje dette ferdigstilt. Samstundes har vi arbeidd opp mot nasjonale myndigheiter for at det blir oppretta eigne program for å ta igjen vedlikehaldsetterslepet på fylkesveg og at kompensasjon for iverksetjing av krav i tunnelsikkerheitsforskrifta blir vidareført og auka.

På mange av ferjekaiene knytt til fylkesvegferjedrifta har det og vore, og framleis er, ei stor utfordring i forbindelse med utløp av levetid på infrastrukturen. Dette utløyser i seg sjølv behov for opprusting på fleire av kaianlegga i fylket. Vidare er det behov for å tilpasse mange av kaiene til ferjer i nye kontraktar, både med omsyn til miljøferjer og større ferjer som følge av auka trafikk. I 2020 er utbetring av ferjekaiene Sandvika – Edøy og Seivika ferdigstilt. Tømmervåg ferjekai og riving av gammal kai i Seivika blir ferdigstilt i 2021.

Møre og Romsdal har også mange bruer, der det er behov for utskifting eller utbetringstiltak ut over ordinært vedlikehald. I 2020 har vi ferdigstilt arbeidet med ny bru ved Jensholmen i Herøy kommune, arbeidd med ferdigstilling og prosjektering av fleire bruer som skal få auka bereevne, til dømes Brandalsbrua i Hareid kommune, samt vidare klargjering for bygging av ny bru til Nerlandsøya i Herøy kommune.

Det er i tillegg til bru- og ferjekaitiltaka over, gjennomført utbetring av Kranaveien i Kristiansund, med mellom anna nytt fortau og utskifting av rekkverk.

Fylkeskommunen har i samarbeid med Innovasjon Norge og Leverandørutviklingsprogrammet starta eit prosjekt for å finne ein meir effektiv og mindre kostbar måte å handtere vedlikehald og bygging av bruer på i tida framover. [Du kan lese meir om prosjektet under Store prosjekt og satsingar.](#)

I 2020 vart det starta opp to nye driftskontraktar på fylkesveg, 1500 Ålesund og 1502 Indre Sunnmøre. Desse kontraktane viser, i likskap med resten av landet, ei kraftig auke i kostnader knytt til drift og vedlikehald. Som ein konsekvens av dette er inngåtte kontraktar kutta vesentleg. Vi har starta arbeidet for å møte kostnadsauken i framtidige kontraktar for eksempel gjennom å endre risikofordeling mellom byggherre og entreprenør, samt å sette riktig driftsnivå på vegnettet og ha hensiktsmessig storleik på kontraktsområda. Måla om lågare kostnader og forenklingar er i fokus, samstundes som dette ikkje skal gå ut over kvaliteten på ein slik måte at vi får vesentleg redusert framkome og/eller trafiktryggleik for trafikantane i Møre og Romsdal.

[Det største samferdselsprosjektet til fylkeskommunen er Nordøyvegen](#)

Rassikring

Ny rassikringstunnel mellom Geiranger og Eidsdal på fv. 63 er i gang og tunneldrivinga er starta opp. Planen er at ny tunnel skal opnast hausten 2023.

Transportsektoren skal omstillast mot eit samfunn med lågutslepp og overgang til fornybar energi, og negative miljøkonsekvensar skal minimaliserast

Vi har halde fram arbeidet med å redusere miljøskadelege utslepp frå transportsektoren gjennom miljøvenlege driftsavtalar på ferje og buss. I 2020 blei det sett i drift fem nye miljøferjer; tre på Hareid-Sulesund og to på Sykkylven-Magerholm. Dette gir ein reduksjon i CO₂-utslepp på 16 000 tonn per år. Til no har Møre og Romsdal fylkeskommune inngått kontrakt om miljøferjer på totalt 10 ferjesamband og 16 ferjer. Elektrifisering av fylkesvegferjene vil gi ein samla reduksjon i CO₂-utslepp på 38 000 tonn per år innan 2024.

Ny busskontrakt i Ålesund, Giske og Sula som starta i januar 2021 omfattar mellom anna elektriske bussar og leddbussar. Elbussane skal køyre 750 000 kilometer utsleppsfritt og vil redusere klimagass-utsleppa med meir enn 560 tonn CO2 per år.

Gjennom fleire prosjekt blir det arbeid for å sjå på moglegheitene for miljøvenleg teknologi i hurtigbåtsektoren. I prosjektet «Smartere Transport i Norge» samarbeider fylkeskommunen med SINTEF, NTNU, Ålesund og Kristiansund kommune for å greie ut løysingar for eit framtidretta system for kollektivtransport med autonome passasjerbåtar i byar. Møre og Romsdal fylkeskommune har i 2020 slutført pilotprosjektet Batterielektrisk hurtigbåt mellom Langevåg og Ålesund gjennom Grønt Skipsfartsprogram. I 2020 vart det òg starta opp eit forprosjekt på utsleppsfritt hurtigbåtanbod i Møre og Romsdal med tildelte Klimasatsmidlar. Utgreiinga ser mellom anna på seglingsruter, straumnett, ladeinfrastruktur, effektbehov, løysing for automatisk lading og fortøying og tilpassing av anløp og kaier. Den vurderer også aktuelle nullutsleppsalternativ på dei ulike rutene og drøfter visuelle utfordringar og støy frå kaianlegg.

Det har blitt arbeid med klima-, areal-, og transportplan for Ålesundsregionen i samarbeid med kommunane Ålesund, Sula og Giske.

I dei nye vegdriftskontaktane som blei inngått i 2020 er det stilt miljøkrav (Euro6 og STEG IV) for køyretøy som blir nytta til vinterdrift. Dette vil føre til reduksjon i utslepp av klimagassar og skadelege partiklar. Det er også stilt krav til rapportering av klima-/ miljøutslepp.

Ferjeavløysing kan vurderast på alle fjordkryssingar, då fastlandsamband både er samfunnsnyttige og skapar vekst og utvikling i samfunnet generelt

Prinsipp for fastsetting av ferjemidlar for sjølvfinansierande prosjekt blei vedtatt av fylkestinget (T-50/20). Vi har i løpet av 2020 vore i dialog med fleire av prosjekta som er på uprioritert plass i investeringsprogrammet, kor av to av dei har vore til politisk behandling i tråd med vedtatt prosedyre. I tillegg har det vore jobba vidare med utvikling av kontantstrømsmodell, som no er i testfase.

Fylkeskommunen ferdigstilte arbeid med kommunedelplan for Todalsfjordprosjektet i 2020, og denne er no vedtatt av kommunane. Fylkeskommunen gjekk også inn som aksjeeigar i Todalsfjordprosjektet AS, og auka aksjekapitalen i selskapet med fem millionar kroner.

Transportulykker med drepne og hardt skadde skal reduserast ytterlegare - ned mot det nasjonale målet om under 350 personar i 2030

Fylkeskommunen arbeider kontinuerleg med å bygge, drifte og forvalte vegnettet for å redusere talet på hardt drepne og skadde i trafikken. Ved uttale til aktuelle kommunale planar blir trafikkikkerheit vektlagt.

Vi arbeider også målretta med haldningsskapande arbeid, mellom anna i samarbeid med Trygg Trafikk. På grunn av koronasituasjonen har det vore utfordrande å gjennomføre alle planlagde tiltak i 2020, som til dømes besøk i barnehagar, likevel er fleire tiltak gjennomført.

Kvart år gjennomfører vi ulike mindre trafikktryggingstiltak langs fylkesvegnettet. Samferdselsutvalet er trafikktryggingsutval, og det er dei som vedtar kva tiltak som skal gjennomførast. I 2020 har vi utført følgande tiltak: Gangfeltsikring i Skodje sentrum og Lerstadvegen i Ålesund, belysningstiltak på Sørsundbrua i Kristiansund og på Hollingen i Aukra, utbetring av sikt i kurve på Smøla og oppgradering av fortau på Kviltorp samt signalregulert gangfelt på Bjørset i Molde. I tillegg til dette har vi utført tiltak etter ein trafikktryggingssinspeksjon på Averøy finansiert av koronatiltakspakken. Vi er også i gong med eit varslingsystem for kø og syklistar i Kvalnestunnelen i Ulstein, men dette er enno ikkje ferdigstilt.

Gang- og sykkelvegnettet skal byggast ut som eit verkemiddel for betre framkomme, trafikkisikring, folkehelse og klima

Det var ikkje sett av midlar til utbygging av gang- og sykkelveggar i 2020. Det har blitt arbeid med gang- og sykkelvegtiltak gjennom førebuing av bypakke Ålesund, der har det blitt arbeid med organisering i bypakken. Det har vore dialog med Ålesund og Molde kommune om tiltak for auka sykkelbruk. I tillegg har fleire eksisterande gang- og sykkelveggar blitt utbetra, finansiert av korona-tiltakspakken, mellom anna på strekningane Hatlane – Ålesund, Furneskrysset – Langevåg og Isfjorden – Åndalsnes.

Visste du at trass i koronapandemien var kollektivtilbodet om lag på same nivå som året før?

Dette for å sikre eit tilbod til dei som har samfunnskritiske funksjonar, og for at det skulle vere lettare å halde avstand om bord på bussane våre.

Dette leverte vi i 2020

Måleindikator	Mål for 2020	Resultat for 2020
Kollektivandelen skal aukast, og tilbodet skal vere attraktivt, effektivt og tilpassa kundegrunnlaget		
Auke talet på busspassasjerar - heile fylket	1 %	- 32 %
Auke talet på busspassasjerar (Ålesund, Giske og Sula)	3 %	- 34 %
Kundetilfredsheit - for kundar som reiser kollektivt meir enn ein gong per mnd	68 %	52 %
Moglegheitene i ferjetrafikken skal utnyttast og tilbodet skal ha tilpassa kapasitet og enkle betalingsløyisingar		
Innføre AutoPASS brikkebetaling i dei kontraktane som har oppstart i 2020	13	21
Transportsystemet skal utviklast og haldast ved like, samt vere effektivt, tilgjengeleg og trafikksikkert for alle typar trafikantar		
Ferdigstilt utbedring av ferjekaiene Sykkylven – Magerholm, Edøy – Sandvika, Kvanne - Rykkjem	6	5
Oppfylling av krav i driftskontrakter - del av kontrakter med planlagde stikkprøver	95 %	63 %
Oppfylling av krav i driftskontrakter - gjennomførte kontrollar utan manglar	97 %	100 %
Forholdet mellom talet på utførte stikkprøver og stikkprøver angitt i kontrollplan (SVV)	95 %	125 %
Frekvens for entreprisedriften (F-verdi)	<=50	63
Nestenulykkefrekvens for entreprisedriften (N-verdi)	>1 500	1 843

Måleindikator	Mål for 2020	Resultat for 2020
Personskadefrekvens for entreprisedrifta (H2-verdi)	<=15,0	10,4
Fråværskadefrekvens for entreprisedriften (H1- verdi)	<=5,0	4
Transportsektoren skal omstillast mot eit samfunn med lågutslepp og overgang til fornybar energi, og negative miljøkonsekvensar skal minimaliserast		
Mål om redusert CO ₂ -utslepp frå driftskontraktar buss, ferje og hurtigbåt	< 90 000 tonn CO ₂	om lag 82.000 tonn CO ₂
Transportulykker med drepne og hardt skadde skal reduserast ytterlegare		
Barnehageprosjekt "Sikring av barn i bil" - besøk barnehagar	10	4
Barneteateret "Vilje veier og vrang skilt"	10	10
Trygg Trafikk i skolene - skolebesøk	2	1
team #- Trafikktryggingssprosjekt for ungdom	48	48
Gang- og sykkelvegnett skal byggast ut som eit verkemiddel for betre framkomme, trafikksikring, folkehelse og klima		
Utarbeide plan for realisering av gang- og sykkelvegtiltak i bypakke Ålesund	100 %	50 %

Økonomi

Samferdselssektoren hadde ei samla driftsramme på 2 049 mill. kroner. Av dette brukte vi om lag 1 363 mill. kroner til kjøp av buss-, båt- og ferjetenester og 548 mill. kroner til drift/vedlikehald av fylkesvegane. Totalt har sektoren eit samla mindreforbruk på om lag 19,4 mill. kroner (0,9 % av total driftsramme).

Pandemien har i stor grad prega arbeidet innan samferdselssektoren gjennom nesten heile året, mellom anna ved at billettinntektene har blitt vesentleg redusert. Inntektstapet i høve vedtatt budsjett var 38 % (99 mill kroner) på buss, 29 % (136,5 mill kroner) på fylkesvegferjene og 33 % (19,8 mill kroner) på hurtigbåtane.

Innanfor samferdselsområdet brukte vi 1 965 mill kroner til investeringar. Dei største investeringane skjedde på fylkesvegområdet og der bygging av Nordøyvegen var det klart største prosjektet (1 622 mill kroner).

For detaljar viser vi til rekneskapen.

Satsingar i 2021

- Ny fylkesstrategi for samferdsel i Møre og Romsdal skal bli vedtatt i 2021
- Auka trafikktryggleik gjennom planlegging av vegnett og tilstøytande areal og haldningsskapande arbeid i samarbeid med andre
- Vidareutvikle kostnadseffektive kontraktar på samferdselsområdet, med innovative løysingar
- Redusere klimagass- og miljøskadelege utslepp frå veg- og transportsektoren
- Eit tilgjengeleg kollektivtilbod med god kundetilfredsheit, og utvikle nye mobilitetsløysingar (til dømes bestillingstransport). I første omgang vil vi ha fokus på å restarte kollektiv- og mobilitetstilbodet etter at pandemiperioden er over.
- Oppdatere kunnskap om status for ulike vegobjekt, oppgradere og tilpasse ferjekaier til nye ferjer, og revidert plan for å innfri lovpålagte krav i tunnelsikkerheitsforskrifta.

Kultur

Kulturavdelinga har arbeidd systematisk med kompetanseheving og kunnskapsinnhenting i 2020. Som grunnlag for å utarbeide fylkesstrategi for kultur, er det innhenta kunnskap om frivilligheit, kulturarv, kunst og kulturformidling. Det er retta eit særleg blick på barn og unge og på behovet og moglegheiten for å etablere utdanning innan kulturområdet. Mangfald, inkludering og deltaking har vore eit satsingsområde i 2020 med tiltak innanfor kunst- og kulturformidling, folkehelse og bibliotekfeltet.

Visste du at vi fordelte 88 millionar kroner til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet i 2020? Dette er ny rekord.

Resultat

Frivillige lag og organisasjonar skal skape mangfald og engasjement i lokalsamfunna

Frivillig engasjement er sjølve føresetnaden for fylket sitt kulturliv. I 2020 er det arbeidd med fylkesstrategi for kultur, der frivillig sektor vil inngå som eit eige kapittel. For å sikre medverknad frå sektoren er det i 2020 arrangert innspelsrundar for kommunane og frivillige lag og organisasjonar i fylket. Det er også gjennomført eit digitalt kompetansehevande kurs for frivillige organisasjonar om korona og kva konsekvensar det kan ha for frivilligheita.

Utvikle, formidle og ta vare på kulturarven som kjelde til oppleving, kunnskap og bruk

Møre og Romsdal har ei rik kulturhistorie, og kulturarven er viktig for å bygge identitet, fellesskap, skape attraktivitet og som grunnlag for næringsutvikling. I 2020 har historiske vegar vore i søkelyset. Det er mellom anna gjennomført ei moglegheitsstudie for den Trondhjemske Postveg gjennom Møre og Romsdal. Sluttrapporten frå arbeidet får form som ei interaktiv nettside, der kvar kommune får si landingsside. For å bidra til utvikling av postvegen er det lyst ut tilskotsmidlar til tiltak langs vegen, med søknadsfrist i 2021.

Vidare er Regionalt Kystpilegrimssenter på Smøla etablert som ein del av Stiftinga Nordmøre museum. Senteret er eit av fire regionale pilegrimssenter mellom Rogaland og Trondheim langs Kystpilegrimsleia. Etableringa er gjort i samarbeid med Trøndelag fylkeskommune, og senteret vil ha ansvar for ti nøkkelstader i begge fylka.

Kunst- og kulturformidlinga skal vere allsidig, kunnskapsbasert, av høg kvalitet og for alle

Møre og Romsdal har eit variert kulturliv, og mangfald og inkludering har vore viktige satsingsområde i 2020. Hausten 2019 vart det lyst ut midlar til publikumsutviklingsprosjekt i folkebiblioteka og kunst- og kulturinstitusjonar. Arbeidet vart følgt opp i digitale nettverksmøte i 2020, og prosjekta blir vidareført i 2021. Kultur for barn og unge har eit eige kapittel i den nye fylkeskulturstrategien, for å sikre relevante tilbod til denne aldersgruppa.

Som eit ledd i satsinga på ei kunnskapsbasert kunst- og kulturformidling, er det i 2020 arbeidd med å etablere tilbod om ei kunstfagleg utdanning ved Campus Kristiansund. Det er gjennomført to kartleggingar, og det blir jobba med å utvikle nye gjennomgåande utdanningsløp innan digital formidling. Det er og gjennomført eit forprosjekt for etablering av eit regionalt kompetansesenter for dans ved Operaen i Kristiansund. Arbeidet er noko forsinka på grunn av covid-19.

Visste du at vi vedtok og fordelte 22 millionar i tiltakspakke til kulturlivet under koronapandemien?

Det viktigaste folkehelsearbeidet skjer i lokalsamfunna, der vi lever våre liv og legg grunnlaget for helsa vår. I 2020 er det inngått nye samarbeidsavtalar om folkehelsearbeid med 23 av 26 kommunar i fylket, og gjennom Program for folkehelsearbeid i kommunane 2019-2024 har fem kommunar fått tilskot til folkehelseiltak.

Gode moglegheiter til fysisk aktivitet i nærmiljøet er viktig for å auke aktiviteten i grupper som er inaktive. Det er utarbeidd og vedtatt ein ny anleggspolitikk, som prioriterer nærmiljøanlegg, friluftlivsanlegg og mangfald i anlegg og aktivitetar. I prosjektet Jenteløftet har vi sett søkelys på utvikling av klubbar som har ein heilskapleg strategi for rekruttering til og utvikling av jentefotballen.

Biblioteka skal vere aktive formidlarar av kunnskap og kultur, ein uavhengig møteplass og debattarena

Biblioteka skal vere ein formidlar av kunnskap og kultur, ein stad for oppleving og inkludering, ein offentleg debattarena og møteplass. Eit ledd i det arbeidet har vore kompetansehevande kurs innan litteraturformidling til bibliotekstilsette, og å teste nye former for litteraturformidling i biblioteka. I 2020 har det mellom anna vore gjennomført kurs i barnebokbad, formidlingsturné for barnehagebarn, forfattarturné for vaksne, samt fleire leseleiarkurs i prosjektet Litterære pusterom –Shared Reading for større livskvalitet. Leseleiarkursa er ein god arena for rekruttering av frivillige.

Vi jobbar med å utvikle biblioteka som ein stad for oppleving, inkludering og deltaking. I denne samanhengen har det vore gjennomført tre webinar om publikumsutvikling i biblioteka, samarbeid og nettverksbygging og arrangørkompetanse for bibliotekstilsette i fylket.

Dette leverte vi i 2020:

Måleindikator	Mål for 2020	Resultat for 2020
Frivillige lag og organisasjonar skal skape mangfald og engasjement i lokalsamfunna		
Vedta temaplan for frivilligheit i 2020	Vedta	Ikkje vedtatt
Utvikle, formidle og ta vare på kulturarven som kjelde til oppleving, kunnskap og bruk		
Ferdigstille moglegheitsstudie for den Trondhjemske Postveg	Ferdigstille	Ferdigstilt
Etablere regionalt kystpilegrimssenter i Møre og Romsdal	Etablere	Etablert
Kunst og kulturformidlinga skal vere allsidig, kunnskapsbasert, av høg kvalitet for alle		
Gjennomføre nettverkssamlingar for profesjonelle kunst- og kulturinstitusjonar	2	0
Inngå avtale med FOI-institusjonar om utvikling av nye utdanningstilbod innan kunst, kultur og kreative fag ved Campus KSU.	2	1
Auke i tildeling av midlar frå Kulturrådet til kunstnarar og kunst- og kulturinstitusjonar i Møre og Romsdal	8,8 % (tildelingsprosent)	5,4 %
Forprosjekt for etablering av regionalt dansesenter ved Operaen i Kristiansund er ferdig.	Ja	Nei
Nærmiljø og lokalsamfunn skal fremme god fysisk og psykisk helse		
Inngå samarbeidsavtalar med kommunane om folkehelsearbeid	23	23
Tildele midlar til programkommunar «Program for folkehelsearbeid»	4 mill. kr	4 mill. kr

Måleindikator	Mål for 2020	Resultat for 2020
Auke tildelinga av spelemidlar til friluftslivsanlegg	13 %	8 %
Auke talet på godkjente søknadar til anlegg for idrett og fysisk aktivitet	85 %	93 %
Biblioteka skal vere aktive formidlarar av kunnskap og kultur, ein uavhengig møteplass og debattarena		
Tilby kompetansehevande tiltak for tilsette i folkebiblioteka	20	11
Auke talet på arrangement i biblioteka	15 per 1000 innbyggjar	10 per 1000 innbyggjar

Økonomi

Netto driftsramme var på 148,2 mill. kroner. Av desse var 114,1 mill. kroner i kulturtilskot. I tillegg forvaltar avdelinga statlege verkemidlar på 126,7 mill. kroner til regionalt utviklingsarbeid:

- 104 mill. kroner i spelemidlar til anlegg for idrett og fysisk aktivitet, lokale kulturbygg og den kulturelle skolesekken i grunn- og vidaregåande skole.
- 5,4 mill. kroner til tilrettelegging og sikring av friluftsområde
- 8 mill. kroner til freda bygg og anlegg, verdsarv, fartøyvern og lokale kulturminneplanar
- 5,5 mill. kroner til folkehelseprogrammet og frisklivssentralar
- 2,8 mill. kroner i mindre prosjekttilskot (Nasjonalbiblioteket, Norsk sjømatråd, Norsk scenekunstbruk, Kulturtanken mm)
- 1 mill. kroner til verdiskapingsprosjektet Ein bit av historia

Avdelinga har også inntekter knytt til Den kulturelle skolesekken, feltarkeologi og møremusikarordninga på 19,7 mill. kroner

Satsingar i 2021

Vi skal:

- Utarbeide og vedta ny fylkesstrategi for kultur
- Etablere programmet digiTALT - med fokus på ungdom, utdanning og digitalisering
- Sette tydelege krav til og vere pådrivar for val av miljøvennlege løysingar for gjennomføring av aktivitet i Den kulturelle skolesekken.
- Gjennomføre og formidle resultat frå folkehelseundersøkinga i Møre og Romsdal
- Gjennomføre tiltak og vidareutvikle verdiskapingsprogrammet Ein bit av historia.

Regional- og næringsutvikling

Koronapandemien gjorde 2020 til eit utfordrande år for næringslivet i Møre og Romsdal. Fylkeskommunen svarte med tiltak for omstilling i bedriftene. 72 bedrifter fekk til saman 32,6 mill. kroner i tilskot til bedriftsintern opplæring. Det gjorde dei i stand til gi medarbeidarane ny kunnskap, i staden for å permittere eller seie opp. Reiselivet fekk ekstra støtte til innanlands marknadsføring, noko som redda sommarsesongen for mange. Auka rammer til Regionalt forskingsfond har gitt rekordmange bedrifter høve til å starte forskingsprosjekt for å kome styrka ut av krisa.

Visste du at Regionalt forskingsfond for Møre og Romsdal i sitt første driftsår var det

regionale fondet i Noreg som støtta flest prosjekt?

Resultat

Møre og Romsdal skal ha attraktive byregionar og tettstader

Vi har jobba med by- og tettstadutvikling gjennom Byen som regional motor og tettstadprogrammet. I siste år av satsinga Byen som regional motor vart det tildelt til saman 23,4 mill. kroner til byutviklingstiltak i Ålesund, Molde og Kristiansund. Det bidrar til å planlegge og realisere nye byrom, aktivitetsområde og miljøvenlege transportløysingar. Samla skal dette utløyse investeringar på 65 mill. kroner i dei tre byane.

Tettstadprogrammet har bidratt med til saman 9,7 mill. kroner i støtte til sentrumsutvikling i kommunane Volda, Ørsta, Herøy, Sykkylven, Vestnes, Tingvoll, Ulstein og Fjord. Dette skal gi samla investeringar på til saman 40 mill. kroner. Vi har deltatt med etterspurt kompetanse i utviklingsprosessar i desse og i fleire kommunar.

Møre og Romsdal skal ha eit internasjonalt konkurransedyktig næringsliv

For å støtte næringslivet under koronapandemien, har vi forvalta støtteordninga til bedriftsintern opplæring (BIO-midlane). Med midlane har bedrifter kunna gi medarbeidarar ny kunnskap, i staden for permittering eller oppseiing. Det vart til saman brukt 32,6 mill. kroner på dette i 2020, fordelt på 72 bedrifter.

Vi har jobba med å styrke entreprenørskap i fylket, og fornya partnarskapet i hoppid.no gjennom avtalar med alle kommunane. Den digitale gründerhjelpa er tatt i bruk, og 552 personar har deltatt på kurs for nyetablerarar.

Regionalt forskingsfond for Møre og Romsdal fordelte 29,8 mill. kroner til 34 bedrifter og 3 kommunar som skal utvikle innovative produkt eller tenester ved hjelp av forskning.

Vi støtta både Møreforskning og NORSØK med koronatiltaksmidlar, til prosjekt som er strategisk viktige for næringslivet og til å bygge forskingskompetanse for framtida og til vitenskapleg publisering.

Vi har jobba for ei sikker og effektiv kraftforsyning. Dette er ein føresetnad for næringsutvikling, utvikling av transportinfrastrukturen og for å kunne oppfylle klimakrava. Vi har arbeidd for at Statnett skal sikre eit betre nett i fylket.

Møre og Romsdal skal ha levande lokalsamfunn med lokalt forankra næringsliv og gode bu- og oppvekstmiljø

For å nå målet om betre breiband til fleire, var det finansiert og sendt ut tilbodskonkurranse om utbygging av breiband på minst 100 Mbit/s til 1 891 husstandar i område der kommersiell utbygging ikkje er lønsam. Til saman vart det løyvd 38 mill. kroner til utbygging i 11 kommunar med ein samla prislapp på 111 mill. kroner.

For å dempe effektane av koronapandemien, gav fylkestinget reiselivet ein krisepakke på 10 mill. kroner. 7 mill. kroner vart brukt til marknadsføring av fylket for norske gjestar. Det gav effekt. Møre og Romsdal hadde 100 prosent auke i norske besøkande i juli, og 8,7 prosent fleire overnattingar i juli 2020 enn i juli 2019. Det har trass i krise vore starta fleire utviklingsprosjekt, og det har vore jobba med kompetanseprogram og bedriftsnettverk gjennom prosjektet Reiseliv, mat og kultur i Møre og Romsdal.

Fylkeskommunen har frå 2020 fått eit utvida ansvar for utvikling på landbruksområdet, der målet er eit berekraftig og aktivt landbruk over heile fylket. Det er gitt 4,6 mill. kroner i støtte til 25 utviklingsprosjekt, arbeid til ein samla verdi på 14,3 mill. kroner.

Møre og Romsdal skal ha eit fleksibelt utdanningssystem som møter utfordringane i arbeidslivet og fører til verdiskaping, nytenking og inkludering

Fylkeskommunen fekk i 2020 støtte på 4,4 mill. kroner frå kompetansepilot-ordninga, til eit prosjekt som skal sjå på korleis fagskulane og næringslivet i distrikta kan jobbe saman for å utvikle eit relevant etter- og vidareutdanningstilbod.

Saman med fagskolen i Kristiansund har vi utvikla eit studietilbod innan digital kompetanse for fagarbeidaren. Dette vart prøvd ut i 2020, med opptak av 16 studentar. Erfaringane skal brukast for å opprette eit akkreditert fagskolestudie innan digital kompetanse.

Basert på initiativ og forprosjekt utført av utviklingsselskapet Nordveggen og industrien i Rauma, fekk Fagskolen i Kristiansund saman med Fagskolen Innlandet 5 mill. kr frå Kompetanse Norge. Midlane skal gå til å utvikle ei modulbasert fagskuleutdanning i tråd med behovet i industrien.

Møre og Romsdal skal ha ein berekraftig bruk av naturressursane

I 2020 har vi deltatt i den nasjonale piloten for marine grunnkart på Nordre Sunnmøre. Vi har støtta oppstart av to interkommunale planar i sjø, og gitt forskingsmiljøa eit løft på forskning knytt til kliniske undersøkingar. Nofima og Norsøk har fått støtte til forskingsinfrastruktur.

Vi har rullert regional plan for vassforvaltning for 2022-2027 og utarbeidd tiltak, miljømål og plandokument. Totalt vart det starta opp 58 tiltak i vassregionen. Sjøaureprosjektet Mange bekkar små skal kartlegge og ta vare på mindre sjøaurevassdrag og sette i verk tiltak om nødvendig.

For å jobbe mot reduserte klimautslepp, har vi arbeidd saman med Miljødirektoratet, statsforvaltaren og Gassco for å kunne utnytte spillvarmen frå Nyhamna-anlegget. Vi har arrangert to dialogmøte om hydrogen, med over 80 deltakarar. I det internasjonale samarbeidsprosjektet G-PaTRA blir det laga eit businesscase for hydrogenproduksjon og bruk på Smøla. Vi har vore i dialog med moglege biogassaktørar og støtta prosjekt som skal utvikle bruk av solceller i energiproduksjon til fiskeoppdrett. Vi har også støtta forprosjekt om bruk av hydrogen i asfaltproduksjon.

Dette leverte vi i 2020

Måleindikator	Mål for 2020	Resultat for 2020
Møre og Romsdal skal ha attraktive byregionar og tettstadar		
Utløyste investeringar gjennom tildeling av 25 mill. kroner i «Byen som regional motor»	69,0	65,0
Samla investeringar i tettstadutvikling utløyst gjennom økonomisk støtte frå Tettstadprogrammet	24 mill. kr	40,1 mill. kr
Møre og Romsdal skal ha eit internasjonalt konkurransedyktig næringsliv		
Etablerarar som har gjennomført kompetanseprogram gjennom hoppid.no	500	552
Tal kommunar med hoppid.no partnerskapsavtale, i prosent	100 %	96 %
Innvilga søknader om forskingsbaserte innovasjonsprosjekt frå kommunar og bedrifter frå MobPro og RFF	40	54
Sum ny fornybar energi, energieffektivisering og energiomlegging i TWh, 2009-2020	2TWh	ikkje målt
Skattefunn i Møre og Romsdal i MNOK	320	208
Tal nye bedriftsnettverksprosjekt innan reiselivsnæringa	2	3
Møre og Romsdal skal ha levande lokalsamfunn med lokalt forankra næringsliv og gode bu- og oppvekstmiljø		

Måleindikator	Mål for 2020	Resultat for 2020
Tal søknader om forskingsbaserte innovasjonsprosjekt frå kommunane til MobPro og RFF	9	9
Nye husstandar som har fått tilbod om breiband på minst 30 Mbit, i område utan kommersiell utbygging	1200	1891
Del av totalt tal sysselsette i Møre og Romsdal sysselsett i statleg forvaltning	8, 40 %	Statistikk kjem frå SSB i mars
Samla investeringar i utviklingsprosjekt og kompetansetiltak i landbruket, utløyst av tilskot frå fylkeskommunen	10 mill. kroner	14,305 mill. kroner
Møre og Romsdal skal ha berekraftig bruk av naturressursane		
Tal på kommunar som er omfatta av interkommunale sjøarealplaner i fylket	53 %	39 %
Tiltak starta årleg for å sikre god eller betre miljøtilstand i ein vassførekomst	80	58
Reduksjon i klimagassutslepp i Møre og Romsdal (som heilskap) frå nivået i 2009	10 %	Manglar tal

Økonomi

Regional og næringsavdelinga hadde i økonomiplan 2020 ei driftsramme på 92,804 mill. kroner, der 65,168 mill. kroner var sett av til å støtte prosjekt innan blant anna byutvikling, forskning, bedriftsintern opplæring, reiseliv og til det fylkeskommunale tiltaksfondet. Tildeling av tiltakspakkar etter utbrot av covid-19 gjorde at denne ramma auka til 98,14 mill. kroner. Totalbudsjettet for regional- og næringsutvikling 2020 vart dermed på 169,337 mill. kroner.

Inklusive tidlegare overføringar har vi eit mindreforbruk på 8,882 mill. kroner, men 8,367 mill. kroner av dette er allereie disponert gjennom politiske vedtak, men har enno ikkje blitt utbetalt. Det betyr at det reelle mindreforbruket er 0,515 mill. kroner

Satsingar i 2021

- Starte arbeidet i program for langsiktig omstilling av næringslivet - ny vekst med grønne løysingar
- Fleire bedrifter og kommunar skal ta i bruk systematisk og forskingsbasert innovasjon
- Skape Noregs beste miljø for nyetablering, vekst og internasjonalisering
- Kartlegge dei marine ressursane og oppnå meir heilskapleg planlegging i sjø
- Minst 96 prosent av lærlingane skal bestå fag-/sveineprøva, og mindre enn 3 prosent av lærlingane skal heve kontrakten kvart kalenderår.

Tannhelse

Koronapandemien har sett sterkt preg på den offentlege tannhelsetenesta i 2020. Smitteverntiltak har redusert behandlingsskapiteten og gitt stort etterslep på behandling av prioriterte pasientgrupper etter tannhelsetenestelova. Pasientinntektene har blitt halvert i 2020 som følge av nedsett aktivitet. På oppdrag frå Helsedirektoratet har tannhelsetenesta etablert eit akutttilbod til heile befolkninga i fylket på fire beredskapsklinikkar. For å minske smittespreinga i samfunnet, har det vore gjennomført smittereduserande tiltak på alle tannklinikkar.

Visste du at 49 149 barn og unge opp til 18 år var under tilsyn av den offentlege tannhelsetenesta i 2020?

Resultat

Eit hovudmål er å medverke til å oppretthalde livslang god tannhelse med fokus på god kvalitet på tannbehandlinga og pasienttryggleik.

Tenesta hadde i 2020 lågare dekningsgrad enn året før for alle dei prioriterte pasientgruppene. Dekningsgraden er eit uttrykk for kor mange av dei som har rettar etter tannhelselova som er under tilsyn og behandling. Koronapandemien, med smitteverntiltak og restriksjonar på omfanget av behandlingar, er den største årsaka til at måla for tilsyn og behandling ikkje har blitt nådd.

Tannhelsetilstanden, målt i førekomst av karies, har betra seg for årskulla 3-, 5-, 15- og 18-åringar. Dette er indikatorårskull som seier noko om tannhelsa. For 12-åringane er det ein liten auke i førekomsten av karies. Vi ligg framleis under landsgjennomsnittet for 12-, 15- og 18-åringane. Den langsiktige trenden er at tannhelsa til barn og unge i Møre og Romsdal gradvis blir betre.

Vi skal bygge attraktive fagmiljø med høg fagleg standard og utviklingsmoglegheiter for å vere konkurransedyktige i kampen om riktig kompetanse.

Både klinikkstrukturen og driftsrammene er endra gjennom omstillingsprosjektet Omstilling 2020. Med omorganiseringa har vi sikra at vi får fullfinansiert ein fagleg robust tenestestruktur og god rekruttering til tenesta.

Koronasituasjonen og strenge smitteverntiltak i 2020 har medført at tannhelsetenesta har mista møteplassar for kompetansedeling og fagleg utvikling. IT-infrastrukturen i tannhelsesektoren, med tynnklientar og manglande trådløst nettverk, er ikkje tilpassa digital samhandling. I motsetning til andre delar av den fylkeskommunale organisasjonen, har det ikkje vore mogleg å bruke Microsoft365/Teams som samhandlingsverktøy.

Sjuefråveret har auka frå 9,7 % i 2019 til 10,9 % i 2020. Koronapandemien og smitteverntiltaka i tannhelsesektoren har gitt lågare terskel for tilsette for å halde seg heime ved teikn på luftvegsinfeksjonar. Tannhelsetenesta har ikkje moglegheit for heimekontorløyisingar.

Vi skal sikre tilgjenge til kvalitativt gode og stabile tannhelsetenester innafor ei rimeleg reiseavstand.

Den teknologiske utviklinga gjer det mogleg å bruke mobile behandlingseiningar og flyttbare tannhelseteam for å tilby tannhelsetenester i tilknytning til kommunale helseinstitusjonar i distrikta.

Det er gjennomført anbodskonkurranse i 2020 og kjøpt inn fem mobile behandlingseiningar med opsjon på ytterlegare fire einingar. Plan er utarbeidd for uttesting og evaluering av flyttbar tannbehandling i 2021 i kvar av dei fire kompetanseregionane.

Vi skal samarbeide med andre delar av helsetenesta, utvikle gode løysingar for kompetansebygging lokalt som sikrar dei mål som er sett for folkehelsearbeidet i tannhelsetenesta.

I ny Strategi og tiltaksplan for folkehelsearbeidet i den offentlege tannhelsetenesta er det definert kvalitetsindikatorar som grunnlag for styring, oppfølging og kvalitetsforbetring av tannhelsetilbodet for dei prioriterte pasientgruppene. Planen beskriv kvalitetsindikatorar for barn og unge og hygieneindeks som indikator for eldre, langtidssjuka og uføre i institusjon. Den beskriv også omfang av besøk på helseinstitusjonar og praktisk opplæring til kommunalt helse- og omsorgspersonell.

Planen inneheld fleire tiltak i samarbeid med helse- og omsorgstenesta i kommunane. Dei skal utviklast og styrkast for å sikre at oral helse blir integrert i kartlegging av helse som grunnlag for tiltak for brukaren. Gjennom gode samarbeidsrutinar, råd og hjelp på individnivå skal dette føre til betre oral helse hos brukarane og mindre behov for tannbehandling.

Koronapandemien har avgrensa arbeidet mot institusjonar, skolar og barnehagar i 2020. Det vart brukt til saman 981,7 timar på dette området, mot 2359 timar i 2019.

Det er inngått ny avtale med Helse Møre og Romsdal om kjøp av narkosetenester ved alle dei fire sjukehusa i fylket.

Dette leverte vi i 2020

Måleindikator	Mål for 2020	Resultat for 2020
Vi skal medverke til å oppretthalde livslang god tannhelse		
Dekningsgrad: Barn og ungdom 1-18 år (de siste 3 år)	97 %	96 %
Dekningsgrad: Psykisk utviklingshemma over 18 år (de siste 3 år)	95 %	92 %
Dekningsgrad: Eldre og uføre i institusjon (de siste 3 år)	90 %	77 %
Dekningsgrad: Eldre og uføre i heimesjukepleie (de siste 3 år)	65 %	71 %
Dekningsgrad: Ungdom 19-20 år (de siste 3 år)	70 %	78 %
Behandling av narkosepasientar innan 3 mnd	65 %	
Andel kariesfrie 5-åringar	82 %	84 %
Andel kariesfrie 12-åringar	60 %	57 %
Andel kariesfrie 18-åringar	27 %	25 %
Sikre tilgjenge til kvalitativt gode og stabile tenester innanfor rimelig reiseavstand		
Kjøp av ambulant tannlegeutstyr - 2 per region (4 regionar)	4	4
Samarbeide med anna helseteneste, utvikle gode løysingar for komp.bygging		
Førebyggjande arbeid utanfor klinikkane (timar)	2000	982

Økonomi

Tannhelse hadde i økonomiplan 2020 ei driftsramme på 152,355 mill. kroner. Som ein konsekvens av koronapandemien og strenge smitteverntiltak på klinikkane, har behandlingsskapasiteten blitt redusert. Dette har gitt eit bortfall på 40 % av budsjetterte inntekter på vaksne betalande pasientar. Inntektssvikten og auka utgifter til smittevernutstyr er hovudforklaringa på eit samla meirforbruk på 3,143 mill. kroner. Den vanskelege rekrutteringssituasjonen i 2020 har medført vakansar og mindre lønnsutgifter enn budsjettert. Dette er årsaka til at meirforbruket ikkje har blitt større.

Satsingar i 2021

- Auke dekningsgraden (behandling og tilsyn) for prioriterte pasientgrupper
- Rekruttering av tannhelsepersonell i ny klinikkstruktur
- Uttesting av mobilt behandlingsutstyr
- Tilsetting av spesialist i oral kirurgi og oral medisin i 50 % stilling i samarbeid med Helse Møre og Romsdal
- Kompetansebygging innan folkehelse gjennom vidareutdanning av tannpleiarar

Visste du at nær kvar fjerde innbyggjar i

fylket er under tilsyn av den offentlege tannhelsetenesta?

Plan og analyse

I 2020 var arbeidet med ny regional planstrategi (RPS) og ny fylkesplan store oppgåver. Vi har behandla omtrent same mengde plansaker frå kommunane som året før, men med ein liten auke i dispensasjonssaker. Det er framleis stor etterspurnaden etter questback-undersøkingar, statistikk, analysar og karttenester, både internt og frå kommunane.

Plan- og analyseavdelinga har i løpet av 2020 vorte til seksjon for plan og seksjon for berekraftig samfunnsutvikling, i ny stab for strategi og styring. Vi er også tilført nye oppgåver: arbeidet med tettstadutvikling og ungdomsmedverknad.

Visste du at Fylkesplanen finst i plakat-utgåve?

[Last ned plakaten her](#)

Måloppnåing 2020

Hovudmålet i 2020 var: Gjennom samordning, kunnskapsgrunnlag og system bidra til å styrke den heilskaplege samfunnsplanlegginga i Møre og Romsdal

Samordning

Avdelinga har følgd opp fylkeskommunen sitt ansvar som planmynde og planretteleiar for kommunane, jamfør krav i plan- og bygningslova. Avdelinga samordnar svara frå dei ulike fagavdelingane og gir ei felles tilråding. Nytt i 2020 er at svara som fylkeskommunen gir som vegeigar inngår i plansamordninga. Fylkeskommunen fekk 1 218 saker til uttale.

I kjølvatnet av valåret 2019, ligg det til lova at dei kommunale planstrategiane skal fornyast. Dei aller fleste kommunane arbeidde med dette i 2020, og har også sett i gang revidering av kommuneplanens samfunnsdel. Nordmørskommunane er gjennom eit fellesprosjekt i front med dette, basert på eit felles kunnskapsgrunnlag. Av same årsak har det vore mindre fokus på kommuneplanens arealdel dette året, men Kristiansund, Smøla, Stranda og Volda har likevel hatt saker til høyring. På reguleringsnivået er det mykje aktivitet knytt til ny E39. Talet på dispensasjonar har gjort eit hopp til 851, 13 prosent fleire enn i 2020. Det er likevel ikkje vesentleg fleire av desse i strandsona (318) enn året før.

Det vart reist motsegn til 40 av plansakene, like mange som i 2020. Etter forvaltingsreforma har samferdsel segla fram som det viktigaste temaet i motsegnene, men framleis er barn og unge og reint planfaglege forhold viktig. Motsegn grunnlagt i kulturverdiar er kraftig redusert. Det kan vere fleire motsegner i same sak. Ei sak har gått til KMD, øvrige saker er løyst eller framleis i prosess. Tre dispensasjonssaker vart påklaga, av tre ulike årsakar; samferdsel, barn og unge og strandsoneproblematikk.

Det er gjennomført to møte i regionalt planforum, med til saman to saker frå kommunane. Det låge talet skuldast covid19-situasjonen. Dei tre regionale plannettverk hadde ei digital samling der sosial berekraft var tema. Avdelinga har saman med Fylkesmannen sendt ut fire nyheitsbrev til kommunane om planlegging.

I 2020 er det også lagt ned ein stor jobb med Samordna plan for areal-, klima-, og transport i Ålesundsregionen (PAKT). Avdelinga deltek i styringsgruppa og i prosjektgruppa, saman med samferdselsavdelinga. Det har vore fleire møte i løpet av året, og avdelinga har

bidratt i arbeidet med kunnskapsgrunnlaget. Planprogrammet vart vedtatt av dei tre kommunane og av fylkesutvalet i februar. Planforslaget blir lagt ut til høyring våren 2021.

Visste du at fylkeskommunen gav uttale i 1 218 plansaker i 2020?

Kunnskapsgrunnlag

Avdelinga har gjennom Fylkesstatistikk som vart utgitt i oktober og Kommunestatistikk som vart publisert i juni og desember, gitt underlag til både regionalt og kommunalt planarbeid, og til andre som treng fakta om samfunnsutvikling i fylket vårt.

Kartportalen GisLink er ein av fylkeskommunen sine mest nytta nett-tenester og kartdata her blir jamleg oppdaterte og utvikla. I 2020 er det komme på plass ei kopling mot NVDB (nasjonal vegdatabank) for å kunne gjere oppslag på vegreferansar i kartet.

System

Med ny regional planstrategi og ny fylkesplan har fylkeskommunen fått eit nytt plansystem, som er tverrfagleg og bygd på FNs berekraftsmål. Fylkesplanmåla er følgt opp i økonomiplan med handlingsprogram. Fylkesplanmåla er også retningsgivande for kommunane og regional stat i Møre og Romsdal.

Økonomi

Samla budsjett for plan- og analyseavdelinga i 2020 var på 19 973 000 kroner (inkludert endringar). Rekneskapen viser eit forbruk på 16 434 000 kroner. Dette gir eit positivt resultat på 3 539 000 kroner. Mindreforbruket er i hovudsak knytt til framdrift av prosjekt som går over fleire år. For kontorbudsjettet er årsakene reduksjon i reise- og kursverksemd grunna koronapandemien. Dette er ei avdeling som vanlegvis er mykje på besøk/ synfaring hos kommunar og andre samarbeidspartar

Satsingar i 2021

- Måla i ny RPS og fylkesplan skal følgast opp systematisk i regional og kommunal planlegging og i verksemdstyringa
- Bidra til ferdigstilling av plan for areal, klima og transport (PAKT) i Ålesundsregionen
- Formidle statistikk og gjere den lett tilgjengeleg og tilby oppdaterte karttenester til fagavdelingane og kommunane i fylket
- Etablere eit felles program for by- og tettstadutvikling
- Starte arbeidet med kunnskapsgrunnlag og medverkningsprosess for Fylkesstrategi for attraktive byar og tettstader
- Ivareta og vidareutvikle den ressursen Ungdomspanelet er for regional utvikling

Store prosjekt og satsingar

Fylkeskommunen har mange ulike prosjekt og satsingar. Her finn du ei oversikt over nokre av dei største satsingane og prosjekta som det blir arbeidd med no.

Nordøyvegen

Nordøyvegen er det største fylkesvegprosjektet i Noreg og det største utbyggingsprosjektet i Møre og Romsdal fylkeskommune nokon gong. Vegen skal knyte Ålesund kommune saman gjennom fastlandssamband til Lepsøya, Haramsøya, Flemsøya/Skuløya, Fjørtofta og Harøya. Prosjektet inneheld tre undersjøiske tunnelar, tre bruer, ein demning på Lepsøyrevet, nye vegar på sjøfylling og ny veg over Fjørtofta. Kostnadsramma er 5,6 milliardar 2020-kr.

Møre og Romsdal fylkeskommune har inngått kontrakt med Skanska om bygginga av Nordøyvegen. Kraftmontasje AS frå Vestnes prosjekterer og gjennomfører elektro- og automasjonsarbeida i prosjektet. I 2020 var det tunneldrift frå fem stadar og bygging på alle øyene og på sjø. Den store milepålen i brubygginga skjedde i september da dei sju stålseksjonane på Lepsøybrua vart kopla saman over Lepsøyrevet.

Hausten 2020 var det kvar månad om lag 500 menneske som jobba med bygginga av Nordøyvegen hos Møre og Romsdal fylkeskommune, Skanska og underentreprenørar. Kvar tredje tilsett hadde postadresse i Møre og Romsdal. 39 lærlingar har hatt læretida si på Nordøyvegen. Over 100 underleverandørar har vore involvert i prosjektet så langt, mange av dei lokale bedrifter.

Per i dag ser det også ut til at prosjektet kan gjennomførast innanfor vedtatt kostnadsramme. Dette på tross av at dårleg fjell og mykje vatn i Nogvafjordtunnelen har skapt utfordringar med framdrifta. Koronapandemien har også gitt utfordringar i form av restriksjonar, heimekontor og innreisekarantene for arbeidrarar hos entreprenør. Pandemien har gitt og gir framleis vesentlege ekstrakostnadar for prosjektet, men per no har det ikkje skapt forseinkingar i framdrifta.

I november vart fylkeskommunen og Skanska einige om ein forseringsavtale som inneber at Nordøyvegen opnar til Lepsøya, Haramsøya og Flemsøya/Skuløya allereie 18. desember 2021. Dette er meir enn eit halvt år før tida og dermed kan ferjesambandet Skjelten- Lepsøy- Haramsøy leggast ned frå same dato. Resten av Nordøyvegen til Fjørtofta og Harøya skal opne sommaren 2022 som planlagt.

[Les meir om prosjektet her.](#)

Byen som regional motor

Kristiansund, Molde og Ålesund har dei siste fire åra samarbeidd om byutvikling gjennom prosjektet Byen som regional motor. Målet har vore å utvikle attraktive byer og stimulere til vekst og utvikling, både i byane og omlandet.

Det har vanlegvis vore gjennomført fire fellesmøte i året for å heve kompetansen på byutvikling. I 2020 vart dei fysiske fellesmøta og styringsgruppemøta avlyst på grunn av pandemien, og i staden gjennomført digitalt.

Også i 2020 har byene søkt og fått økonomisk støtte til konkrete og berekraftige tiltak frå ein pott på 25 millionar kroner. Eksempel på tiltak som har fått støtte er: Smart mobilitet, byromsutvikling, Smart sirkulær by, leikeplassar og skateparkar, sykkelprosjekt, gang- og sykkelstiar, gratis sundbåt, lyssetting og aldersvennleg sentrum.

Prosjektet vart avslutta ved utgangen av 2020. Året 2021 skal brukast til å ferdigstille igangsette prosjekt, og til å utvikle ein ny prosjektplan for BRM 2021 – 2024.

[Ler meir om prosjektet her](#)

Innovasjonspartnerskap om nye bruløysingar

Innovasjonspartnerskap er offentleg-private partnerskap der norske kommunar og etatar går saman med næringslivet for å saman utvikle heilt nye løysingar på dagens og framtidens samfunnsutfordringar.

I 2020 inngjekk vi avtalar om to innovasjonsprosjekt for bygging av bruer i framtida. Begge partnerskapa er godt i gang med utviklingsarbeidet.

I det eine partnerskapet skal Aas-Jakobsen AS utvikle ein rettleiar for bygging av segmentbruer i betong for norske forhold.

Med denne rettleiar vil betongelementfabrikkar kunne oppnå kortare byggetid, lågare pris, betre kvalitet og meir haldbare kassebruer/element i produksjonen.

I det andre partnerskapet skal Prodtex AS i samarbeid med dr. Techn. Olav Olsen AS utvikle miljøvennleg og kostnadseffektiv byggemetode for stålbruer. Dette prosjektet baserer seg på lokal produksjon i brufabrikken til Prodtex Industri i Vanylven kommune. Det vil bli brukt automatiserte produksjonsprosessar med mellom anna laserteknologi i sveiseprosessen. Det blir og testa ut ein ny metodikk for overflatebehandling.

[Les meir om prosjektet her.](#)

Smartare transport

Prosjekt skal utgreie løysingar for eit framtidretta system for kollektivtransport med autonome og utsleppsfrie passasjerbåtar i byar.

Måla for prosjektet er mellom anna å:

- Nytte vassvegen som avlastning til vegnettet
- Bidra til eit framtidretta og fleksibelt kollektivtilbod i byane
- Gi kollektivreisande betre oversikt, mobilitet og brukarvennlegheit
- Skape nærings- og kunnskapsutvikling

Med Ålesund og Kristiansund som case har prosjektet gjennomført transportfaglege analysar og gjort ei grundig kartlegging av status for autonomi til sjøs i dag.

Basert på dette grunnlaget har prosjektet arbeidd med ulike fartøykonsept, framdriftssystem, seglingsfrekvensar og –mønster, smarte styringssystem og nødvendig landbasert infrastruktur.

Passasjertryggleik, regulatoriske utfordringar og datatryggleik er også viktige tema som blir belyst gjennom dei pågåande aktivitetane i prosjektet.

Prosjektet blir utvikla i samarbeid mellom SINTEF, NTNU, Ålesund og Kristiansund kommune.

[Les meir om prosjektet her.](#)

Berekraftfylket Møre og Romsdal

Berekraftfylket Møre og Romsdal er eit svar på regjeringa sine forventningar og med dette prosjektet ønsker Møre og Romsdal å ta ei tydeleg rolle i å utvikle eit berekraftig samfunn for framtida.

I følge dei nasjonale forventningane skal:

- Berekraftsmåla vere det politiske hovudsporet for å ta tak i dei største utfordringane i vår tid.
- Fylkeskommunar og kommunar vere nøkkelaktørar for å realisere berekraftsmål i Norge.
- Berekraftsmåla bli ein del av samfunns- og arealplanlegginga, og dermed fylkeskommunane og kommunane si verksemd.

Fylkeskommunen har tatt ansvaret for å samordne aktørane i Berekraftfylket Møre og Romsdal. I 2020 har alle kommunane vore med på omfattande kartleggingsarbeid som gjer kunnskap om lokal status på berekraft gjennom FN-programmet U4SSC. Eit regionalt fellesskap som legg til rette for vidare samarbeid mellom kommunane er etablert.

Regional stat, næringsliv, frivillig sektor og akademia har blitt invitert med i prosjektet, og aktiviteten er aukande.

Møre og Romsdal fylkeskommunen har og ein sentral plass i det nasjonale bærekraftnettverket og samarbeider tett med andre norske fylkeskommunar og kommunar for eit nasjonalt bærekraftløft.

[Les meir om berekraftsfylket på mrfylke.no](#)

Campus Kristiansund

Campus Kristiansund skal samle høgare utdanning, forskning og innovasjon på ein felles campus i Kristiansund sentrum. Prosjektet koordinerer dei ulike samfunnsaktørane som jobbar for dette.

Dugnaden for å utvikle CKSU har mellom anna resultert i

- ei nær dobling av studenttalet og ei rekke nye studietilbod
- samling av innovasjons- og utviklingsmiljø
- statleg finansiering av 150 studieplassar
- mytt studenthus og øvingslab for helsefag
- etablering av Møreforskning i Kristiansund og løyving på 4,2 mill. kroner over tre år frå fylkeskommunen til oppbygging av biomarint forskingsmiljø på campus.

- fleire faglege møteplassar

I 2020 har Campusprosjektet jobba tett med fagmiljø og utbyggerar for å utvikle konseptet for første byggetrinn. Planane for Campusutbygginga vart presentert i november, og reguleringsplana er til behandling hos Kristiansund kommune. Det er og lagt ned mykje ressursar i arbeidet med eit felles innovasjonsmiljø på Campus, der Vindel skal leie forprosjektet. Campus Kristiansund vil etter planen vere klar for innflytting ved årsskiftet 2023/24.

[Les meir om prosjektet på mrfylke.no](#)

Møre og Romsdal 2025

Møre og Romsdal 2025 er eit program for samarbeid i offentleg sektor med mål om å styrke Møre og Romsdal. Programmet er leia av Fylkeskommunen i Møre og Romsdal, og samarbeidspartnarane er Statsforvaltaren, kommunar og statlege aktørar med ansvar for fylket.

Hovudaktivitetane i programmet er å skape gode møteplassar for å legge til rette for samarbeid og fasilitere fellessatsingar mellom deltakarane.

I 2020 arrangerte vi den årleg nyttårskonferanse og fleire statsetatsmøter. Vi fasiliterte fellessatsingane Levekårsnettverket, Styrking av Ungt Entreprenørskap og Nullvisjon for Utanforskap.

I 2020 etablerte vi i tillegg dei to største satsingane så langt under paraplyen Møre og Romsdal 2025; Berekraftfylket og Digi Møre og Romsdal.

Berekraftfylket, som blei lansert under Nyttårskonferansen, er eit samarbeid mellom kommunane i fylket og fylkeskommunen om systematisk arbeid for å nå berekraftmåla. Digi Møre og Romsdal er eit digitaliseringssamarbeid mellom kommunane i fylket og fylkeskommunen.

[Les meir om prosjektet på mrfylke.no](#)

Ein bit av historia

Verdiskapingsprogrammet Ein bit av historia skal stimulere til at det veks fram nye tilbod, opplevingar og arbeidsplassar som bygger på historia og kulturarven vår langs historiske strekningar i Møre og Romsdal. I 2019 – 2021 set vi søkelyset på Valldalsleia, Kystpilegrimseleia og Den Trondhjemske postvei.

Også i 2020 har vi arbeidd med å utvikle digital historieformidling, og på bakgrunn av dette er det starta ei forskings- og utviklingsklynge mellom fylkeskommunen, NTNU vitenskapsmuseet, NIKU – norsk institutt for kulturminneforskning, Kulturtanken og Tidvis utvikling as. Klynge samarbeider blant anna om ny digital formidling i samband med sikringsundersøking av Edøyskipet. Regionalt pilegrimssenter Smøla er no etablert som eiga avdeling i Stiftelsen Nordmøre museum, det skjedde i samarbeid mellom Møre og Romsdal fylkeskommune, Trøndelag fylkeskommune og Smøla kommune. Senteret får også tilskot frå staten via Nasjonalt pilegrimssenter.

Den Trondhjemske postvei går gjennom åtte kommunar i Møre og Romsdal, og no er heile strekninga registrert og funna digitalisert. Alle kommunane fekk eigne rapportar frå registreringa, der det også vart lagt inn forslag til vidare utvikling i den enkelte kommune. Tilskott til utvikling, skjøtsel og skilting vart lyst ut på slutten av 2020.

I året som gjekk lyste vi ut midlar til digital kulturproduksjon kobla til måla i Ein bit av historien. Dermed fekk vi sett i gang fleire kulturelle og kunstnariske produksjonar med utgangspunkt i kulturarven langs strekningane, til dømes innan foto, film, design og musikk.

[Les meir om prosjektet på mrfylke.no](#)

Reiseliv, mat og kultur 2018 -2020

Møre og Romsdal er eit attraktivt reisemål, og turistane spør etter det autentiske og "det lille ekstra". Lokale mattradisjonar er ein viktig del av kulturen vår. Å kunne tilby tilreisande og lokalbefolkninga gode matopplevingar, er viktig for auka lønsemda i reiselivsnæringa og styrke Møre og Romsdal som opplevingsfylke.

Reiselivsprosjektet har jobba for å bidra til auka lønsemd og verdiskapning i lokalt næringsliv. Det har også vore eit mål å bidra til fleire tilrettelagte opplevingar gjennom riktig og auka samhandling mellom mat-, kultur- og reiselivsaktørar, der mat og drikke blir produsert

med lokale råvarer og basert på lokale mattradisjonar.

I 2020 har Covid-19 ført til nokre utfordringar for prosjektet og har resultert i at dette blir forlenga med eit halvt år, det vil seie ut 2021. Det vart arrangert Oplevingsfestival i Kristiansund i februar med rundt 100 reiselivsbedrifter, matprodusentar og kulturaktørar. Dei fire pilotane (bedriftsnettverka) viser god progresjon, held fram med halvårlege fellessamlingar og det blir ytt individuell rettleiing til kvart enkelt nettverk.

[Les meir om prosjektet på mrfylke.no](http://mrfylke.no)

Fleire statlege arbeidsplassar i Møre og Romsdal

Prosjekt arbeider med å få fleire statlege arbeidsplassar til Møre og Romsdal. Formålet er at eit større innslag av statlege arbeidsplassar i arbeidsmarknadane i Møre og Romsdal, vil gjere dei både meir attraktive og robuste.

Bakgrunnen for prosjektet er at Møre og Romsdal har ein lågare del statlege arbeidsplassar enn snittet for dei andre fylka, målt etter storleik på arbeidsmarknaden.

I 2020 vart det gitt innspel til fleire omorganiseringsprosessar i statleg sektor med konsekvens for arbeidsplassar i Møre og Romsdal: Mellom anna forslag til omorganisering av Kystverket og domstolstrukturen i Noreg. I tillegg har det blitt jobba med å få Tindesenteret på Åndalsnes inn på lista over autoriserte besøkssenter for nasjonalparker og å fremme Volda sitt kandidatur som vertskommune for det statlege pilotprosjektet Statens hus.

[Les meir om prosjektet på mrfylke.no](http://mrfylke.no)

Gjennomgåande perspektiv - fylkesplanen

Fylkesplan 2017 - 2020

Fylkesplanen er den overordna planen for samfunnsutvikling i Møre og Romsdal. Planen skal gi fylkeskommunen, kommunale og regionale styresmakter, næringsliv, institusjonar og organisasjonar i fylket eit felles prioriterings- og avgjerdsgrunnlag. [I 2020 vart det vedtatt ny fylkesplan som gjeld frå 2021.](#)

Fylkesplan for Møre og Romsdal 2017-2020 var bygd opp med tre overordna prioriteringar, tre gjennomgåande perspektiv og tre innsatsområde. Resultat for dei overordna prioriteringane finn de under Store prosjekt og resultat for dei tre innsatsområda er omtalt under kvar av fagområda.

Under finn du resultat for dei gjennomgåande perspektiva. Dette er nasjonalt prioriterte samfunnsomsyn som fylkeskommunen, kommunane og statsetatane, skal vurdere i alle planar og tiltak. Dette er omsyn som er med i plan- og bygningslova sin formålsparagraf.

Eksempel på tiltak i 2020 der vi har tatt omsyn til barn og unge sine interesser, universell utforming og klima og miljø:

Miljø og klima:

- Straumforbruk i fylkeskommunale bygg er redusert med ca 22 % sidan 2009. Noko som tilsvara 6,65 Gwh. Det er i 2020 etablert jordvarmeanlegg på Kristiansund vgs, Volda vgs og Molde vgs som vil gi betydeleg lågare energiforbruk.
- I 2020 blei det sett i drift fem nye miljøferjer; tre på Hareid-Sulesund og to på Sykkylven-Magerholm. Dette gir ein reduksjon i CO2-utslepp på 16 000 tonn per år. Til no har Møre og Romsdal fylkeskommune inngått kontrakt om miljøferjer på totalt 10 ferjesamband og 16 ferjer. Elektrifisering av fylkesvegferjene vil gi ein samla reduksjon i CO2-utslepp på 38 000 tonn per år innan 2024.
- Ny busskontrakt i Ålesund, Giske og Sula som starta i januar 2021 omfatta mellom anna elektriske bussar og leddbussar. Elbussane skal køyre 750 000 kilometer utsleppsfritt og vil redusere klimagassutsleppa med meir enn 560 tonn CO2 per år.

- Prosjektet Smartere transport i Norge går over fleire år, og skal resultere i ein moglegheitsstudie for autonome fartøy i byområda. Miljøvenleg teknologi er ein del av løysinga. I 2020 er arbeidspakke 2, 3 og 4 starta opp.
- Fylkeskommunen har gjennom året involvert kommunar, sektormyndigheiter, næringsaktørar og privatpersonar i rulleringa av regional plan for vassforvaltning for 2022-2027. Dette har vore gjort gjennom dialogmøte og felles arbeidsmøte der det har blitt utarbeidd tiltak, miljømålsettingar og plandokument. I 2020 vart det starta opp 58 tiltak i vassregionen. Sjøaureprosjektet Mange bekkar små kom i gang, prosjektet skal kartlegge mindre sjøaurevassdrag slik at dei kan takast vare på og sette i verk tiltak om nødvendig.
- I 2020 har fylkeskommunen deltatt i den nasjonale piloten for marine grunnkart i kystsona på Nordre Sunnmøre, og vi har posisjonert fylket inn mot det nasjonale programmet for kartlegging som skal etablerast frå 2023. Fylkeskommunen har støtta oppstart av to interkommunale planar i sjø (Hustadvika og Aukra, og Fjord, Stranda og Sykkylven). Vi har også gitt forskingsmiljøa eit løft på forskning knytt til kliniske undersøkingar og gitt støtte til forskingsinfrastruktur hos Nofima og Norsøk. I tillegg har vi støtta Møre Havlab hos Atlanterhavsparken.
- Tatt vare på kulturminne og kulturmiljø gjennom arealplanarbeid, sikring og skjøtsel

Barn og unge

- Ungdomspanelet har hatt ni møte (til saman 21 møtedagar) og behandla 43 saker, deltatt i hovudutvalsmøte og deltatt med innlegg på fleire konferansar.
- Ungdomspanelet og ungdom i URG (ungdommens ressursgruppe i UKM, ung kultur møtes) medverka i arbeidet med å delvis iverksette ny driftsmodell for UKM i Møre og Romsdal, tilpassa covid-19.
- Vi har arrangert Barnebokbad-kurs for bibliotektilsette og pedagoger frå fire kommunar
- I samband med prosjektet Ein bit Historia er det sett i gang eit delprosjekt for å skape eit digital formidlingsunivers, med særleg fokus på å nå ut til barn og unge.
- Kampanjen for å skaffe fleire læreplassar Tenk framtid - bli lærebedrift vart vidareført i 2020. Det var reklame på bussar og terminalar, og informasjon om det å vere lærebedrift på fylkeskommunen sine heimesider og i sosiale media. Denne satsinga var spesielt viktig dette året for å bidra til at fleire ungdommar fekk seg læreplass på tross av ein usikker arbeidsmarknad
- Alle vidaregåande skolar har etablert innsatsteam mot mobbing (SIM). Alle tilsette ved skolane har gjennomført fagdag om mobbing i regi av læringscenteret ved universitetet i Stavanger
- Barnas transportplan har vore ein del av prioriteringane til Nasjonal transportplan. Prioritering frå fylkestinget i Møre og Romsdal til Nasjonal transportplan 2022-2033 er at 'Barnas transportplan bør fremme god folkehelse blant barn og unge, gjennom tiltak knytt til trafikktrygging og utbygging av gang- og sykkelveggar både i by og distrikt'.
- Vi er tydelege på trafikktrygging i våre høyringsuttaler med tanke på rekkefølgekrav og arealbruk i arbeidet med regulerings- og kommuneplanar. Trafikksikkerheit står i førarsetet når det gjeld våre høyringsuttaler.
- Gjennom nye midlar og tiltakspakkar har vi utbetra eksisterande gang- og sykkelvegnett.
- Det helsefremmande, førebyggjande arbeidet og tannbehandling til barn og ungdom har i 2020 omfatta 51 015 personar. Koronapandemien, med smitteverntiltak og restriksjonar på behandlingssomfanget, har medført at færre pasientar har fått behandling.
- Ny Strategi og tiltaksplan for folkehelsearbeidet i den offentlege tannhelsetenesta er utarbeidd i 2020. For gruppa 0-18 år er det sett opp tiltak på klinikknivå og tiltak i det utadretta arbeidet, samt oppfølging av barn og unge med høg risiko for tannsjukdom.
- Fylkeskommunen har ansvar for å tildele skule- og lærlingekvotar til fiskerinæringa. Dette er ei ordning for å mobilisere fiskerinæringa til å ta inn fleire lærlingar. Møre og Romsdal har ei stor fiskeflåte, og denne ordninga er godt kjent i næringa. I 2020 vart det innvilga 51 lærlingekvotar og 4 skulekvotar. Samanlikna med våre nabofylke har Møre og Romsdal eit vesentleg høgare tal med lærlingar som søker lærlingekvote.
- Å utvikle byrom i tettstadane som er attraktive for bruk og opphald for barn er eit overordna og grunnleggjande mål. Tettstadprogrammet oppmodar kommunane til å gjere barnetrakkregistrering og sørge for god medverknad frå barn og unge som grunnlag for fysiske opparbeidingar.

Likestilling og inkludering

- Rådgivarar for integrering blei tilsett frå 01.01.20. Ansvar for oppgåver på integreringsfeltet som kjem av regionreforma og ny integreringslov med forskrift er klar, og samhandling med kommunane er i godt gang.
- Den offentlege tannhelsetenesta har samarbeidsavtalar med flyktingtenesta i kommunane om å gi eit godt tilbod til denne gruppa; førebyggjande tiltak, tilpassa tiltak og betre informasjon.
- Prosjektet Jenter i elektro vart avslutta sommaren 2020 og rapporten lagt fram for yrkesopplæringsnemnda og utdannings- og kompetanseutvalet.

- Tannklinikkane er viktige kvinnearbeidsplassar, og over 90 % av dei tilsette i 2020 er kvinner. Delen høgt utdanna unge kvinner (tannlegar) har auka dei siste åra som følge av generasjonsskifte i denne yrkesgruppa med avgang av mannlege tannlegar.
- Innan vidaregåande utdanning er alle nybygg og rehabiliteringar gjennomført i samsvar med gjeldande lover og forskrifter og bruk av tredjepartskontroll for å verifisere at alle krav er følgde
- I alle funksjonsprogram for nye/rehabilitering av tannklinikkar er det stilt krav om universell utforming for å imøtekomme krav og behov hos ulike brukargrupper i den offentlege tannhelsetenesta.
- Det er krav til universell utforming i alle nye kontraktsinngåingar for buss og ferje.
- Fylkeskommunen har følgd opp at alle kommunale planar tar omsyn til kollektiv, særskilt i arbeidet med bypakkar. Det gjeld også universell utforming og ganglenker. Vi har kontinuerleg søkelys på kollektiv og mjuke trafikantar i høyringsuttaler til kommunale planar, spesielt med fokus på bypakkane.
- Det har vore arbeidd med å gjere fylkeskommunal informasjon forståeleg og tilgjengeleg. Det har mellom anna vore gjennomført kurs for tilsette og for kommunane i universell utforming av dokument.
- Det er tilrettelagt og prosjektert kulturstar ved gravminne og andre arkeologiske funn, mellom anna Hareid, Holskeidet/Sunndal, Bjørset/Molde og Eidet i Surnadal.
- Det er lagt til rette for leseopplevingar for dei som av ulike grunnar ikkje kan lese sjølve gjennom leseombodsordninga, kor frivillige les. Over 20 kommunar har et Bok til alle-bibliotek.

[Fleire eksempel på tiltak innanfor miljø og klima, barn og unge og likestilling og inkludering finn du på mrfylke.no](https://www.mrfylke.no)